

Les formes que adoptava Déu

Encara em sustenta el perfum de les tendes de salades, l'olor que desprenien el forn de pa, les carboneres, la ferreria, el taller de bicicletes del senyor Quim. L'ànima de les persones, la construeixen les aromes de la infància, les primeres visions de la llum, els sabors que abans de l'ús de raó ja havien nidificat en el cel del paladar. Passava les hores d'aquella primavera contemplant el treball del sabater Damià dins d'un silenci de geranis i gessamins que eren traspassats per la forta fetor del cuir i betum, però sobretot jo tractava de descobrir com el sabater podia parlar amb tanta claredat vocalitzant cada paraula mentre subjectava cinc tatxetes amb els llavis pegant martellades a una mitja sola. El sabater Damià tenia un aprenent que li deien Emilio, malalt de tuberculosi. Rodejat de sabates, aquell adolescent cada dia anava fent-se més groc i tot el món sabia que estava sentenciat; a voltes el seu alè que tenia sabor de fetge de bacallà em pegava en la cara i jo intuïa que aquell baf podrit era la mort. Comprimint amb els llavis les tatxetes el sabater contava històries pornogràfiques, les terribles aventures que el seu penis corria amb algunes dones que vivien juntes en una casa de Borriana. Es deien putes. Amb elles feia coses que a mi em pareixien idèntiques a les que realitza un carnisser amb les ovelles en un degollador, però abans els pagava un duro. El seu aprenent Emilio va morir per aquell temps; va ser el primer enterrament amb música que es va fer en el poble i la banda va tocar la marxa fúnebre de Chopin.

M'agradava el perfum de rent en el forn de Ballester, on m'entretenia veient rodar la pastadora, les dents de la qual anaven lentament donant successives formes a la gran massa de farina esgarrant-la, i també l'aroma de muntanya que en el forn s'establí quan cremaven les argilagues. L'olor humida de les conilleres, el rastre àcid que deixava en l'aire el pas d'un ramat de cabres, els substrats de les collites antigues que hi havia en el graner, l'herba seca, la palla d'arròs, les eres, els estables, les garrofes, el fum que emanava dels femers, la cera de la sagristia, la lavanda de l'armari rober dels meus pares, el primer esperma. Entre totes les olors primigènies que componen la meua ànima potser la més ferma és aquella que exhalava enmig del greix la goma adhesiva o solució amb què el senyor Quim reparava el pegat de la meua bicicleta Orbea. Pedalant en aquella bicicleta, encara per dins del quadre, anava a esperar el tren a l'estació de Nules tots els dimecres a les deu del matí. En la solitària andana a voltes passava hores mirant cap a València i de sobte enmig dels tarongers, ara acabats de brotar després de la gelada, arribava amb molt de retard aquella desencanaçada diligència de ferro que tirant fum em portava cada setmana un tresor. Per una finestreta algú tirava un paquet de tebeos i revisistes lligat amb una corda d'espart i allí mateix el quiosquer de Nules, que esperava la remesa, em venia per dos quinzets la

nova gesta de Roberto Alcázar y Pedrín. La carbonissa d'aquell tren ja no es va separar mai del perfum de linotípia calenta que duia el paper del tebeo i de tots els cromos de futbolistes: Eizaguirre, Álvaro, Juan Ramon, Bertolí, Iturraspe, Lelé... Aquells herois també olien. Olien encara amassats amb el perfum dels llapis Alpino, amb el sabor dels primers aliments.

Els diumenges després de la missa segona mon pare anava a l'església per a prendre la comunió i en aquests anys solia dur-me amb ell i jo veia amb admiració com una volta rebuda la sagrada forma en la seua llengua mon pare queia en una profunda catalèpsia d'amor a Déu amb els braços creuats en el pit tractant que Déu no escapara. Durant un quart d'hora quedava post-trat sobre els genolls i en finalitzar aquesta digestió divina els dos tornàvem a casa on ma mare estava torrant cansalada i llonganisses en les brases de la cuina econòmica per a menjar-les entre pa després del desdèjuni de cafè amb llet. Aquell fum ple de greix que eixia de les brases i s'apoderava de tota la casa per mi era l'essència del diumenge, junt amb les cames llavades en l'aigua termal de la tia Pura, l'ondulació del cabell pentinada en el front, les sabates i els calcetins blancs, però sobretot aquella cansalada tan suau, aquelles llonganisses tan rosades que florien després de la comunió i abans d'acudir tota la família amb el millor vestit a missa major significa encara l'aroma o part de la meua ànima que està més prop de la divinitat.

Es pot canviar de déus, però no d'aquell aliment que et donava ta mare quan eres innocent. Realment aquelles llonganisses eren el Déu vertader: la pura substància, principi i fi de totes les coses. I també es constituïa en Déu el primer paisatge en què un es movia fora de la placenta, la primera llum amb els perfums i sabors que ella solidificava com les lloses d'una fortalesa espiritual. Quan ja s'obria l'estiu del 1946 vaig realitzar per primera volta l'excursió iniciàtica a la Font de Cabres, un viatge de tres hores per la serra de l'Espadà que marcava un canvi en l'ànima. Als deu anys vaig fer aquest camí i aleshores els fonaments de la meua vida ja els havien construït el perfum i coneixement de les herbes silvestres i verinoses que formaven unitat amb la resta de les aromes: el cuir de la sabateria, el greix del taller de bicicletes, el blat calent del graner, la brisa salobre del mar, el rent del forn, la fetor del sexe, de les fulles de morera en la caixa de cartó on guardava els cucs de seda, l'olor dels cromos i dels tebeos dins de la qual habitaven els herois, la cera de la sagristia, la palla d'arròs, el sofregit de conill i sobretot el fum greixós de la cansalada i les llonganisses que extreïen les brases els diumenges de matí abans de la missa major, acabat de prendre la comunió. Tots aquests perfums eren Déu, el mateix que encara em sustenta.

Manuel Vicent